

The Relationship Between Emotional Intelligence and Personality Types with Different Levels of Shooter Performance

Hamideh Abdolzadeh¹

Received Date: 2023 March 29 Review Date: 2023 April 20 Accepted Date: 2023 August 19 Published Date: 2023 August 24

Abstract

This study aimed to investigate the relationship between emotional intelligence and personality types and the performance of elite (experienced) and novice (inexperienced) athletes in shooting task. The statistical population included athletes of pistol shooting, 30 of them were selected as elite and beginner participants based on their level of activity as the sample population. Bar-on emotional intelligence questionnaire and Freidman and Rosenman questionnaire were used respectively to measure emotional intelligence and to determine personality type. Shapiro-wilk test was used for determine normal distribution of data and Freidman test, and spearman correlation coefficient test were used for data analysis using SPSS 16. The results showed that there was a significant relationship among emotional intelligence, its components and subscales and the shooting performance of athletes. Also, factors like stress tolerance, problem solving and realism (being realistic) were at the highest level. In addition, elite athletes have type-B personality. According to the findings of this research, paying attention to the emotional intelligence skills and developing them in shooting performance of athletes can be considered by the concerning coaches and officials to improve the shooting skills.

Keywords: elite, emotional intelligence, personality type, shooting

1- Member of the faculty of sports science department of Vali Asr (Aj) Rafsanjan University. hamideh_abdolzadeh@yahoo.com

سال دوم شماره ۲
تابستان ۱۴۰۲، صفحات ۱۱۳-۱۰۱

DOI: 10.22034/mmbj.2023.55979.1033

رابطه هوش هیجانی و انواع شخصیت با سطوح متفاوت عملکرد تیراندازان

حمیده عبدل زاده^۱

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۱/۰۹ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۱/۳۱ تاریخ بازنگری: ۱۴۰۲/۰۵/۲۸ تاریخ آنلاین: ۱۴۰۲/۰۶/۰۲

چکیده

هدف از پژوهش حاضر، به بررسی رابطه بین مولفه‌های هوش هیجانی و تیپ‌های شخصیتی با عملکرد ورزشکاران نخبه و مبتدی تیراندازی بود. جامعه آماری ورزشکاران تیراندازی در رشته تپانچه بادی بود که از این میان ۳۰ نفر بر اساس سطح فعالیت در دو سطح نخبه و مبتدی انتخاب شدند. برای سنجش هوش هیجانی از پرسشنامه هوش هیجانی بار-آن و برای تعیین تیپ شخصیتی از پرسشنامه فریدمن و روزمن استفاده شد. از آزمون‌های شاپیروویلک جهت بررسی توزیع طبیعی داده‌ها و از آزمون‌های فریدمن و ضریب همبستگی اسپیرمن جهت تحلیل داده‌ها توسط نرم‌افزار SPSS استفاده شد. یافته‌ها نشان داد که رابطه معناداری در هوش هیجانی، مولفه‌ها و خرده مقیاس‌های آن با عملکرد ورزشکاران تیراندازی وجود داشت. همچنین ویژگی‌های تحمل فشار روانی، حل مساله و واقع‌گرایی در بالاترین سطح جای داشتند. در ضمن ورزشکاران سطح یک دارای تیپ شخصیتی B بودند. بر اساس یافته‌های پژوهش حاضر، توجه به مهارت‌های هوش هیجانی و پرورش آن‌ها در ورزشکاران تیراندازی می‌تواند برای بهبود عملکرد مهارت‌های تیراندازی مدنظر مربیان و مسؤولین این رشته ورزشی قرار گیرد.

کلید واژه‌ها: تیپ شخصیت، تیراندازی، نخبه، هوش هیجانی.

مقدمه

روان شناسان بر این باورند که مهارت‌های روانی مانند هر مهارت دیگر، قابل آموزش و تمرین هستند و بدون بهره‌گیری از آن‌ها، دستیابی به اوج عملکرد ممکن نخواهد بود؛ بنابراین ورزشکاران در سطوح مختلف مهارتی و مربیان آن‌ها، باید به مفاهیم عملی و روش‌های توسعه آمادگی روانی آشنا باشند (Feddersen et al., 2021). به همین دلیل امروزه مربیان و ورزشکاران در تلاشند تا با استفاده از دستاوردهای علمی و بهره‌مندی از تکنیک‌های روان‌شناسی، عملکرد خود را بهبود بخشند و به موفقیت‌های بیش‌تری دست یابند (Rogers et al., 2006). بین عملکرد روانی و مهارت‌های عملی ورزشکاران رابطه زیادی وجود دارد (Dhani & Sharma, 2017; Siskos et al., 2012). بنابراین موفقیت یا عدم موفقیت یک ورزشکار به توانایی‌های اجرایی مانند تکنیک و مهارت‌های کلیدی همراه با آمادگی‌های روانی مانند اطمینان، تمرکز فکر و کنترل هیجان بستگی دارد (Dhani & Sharma, 2017). همچنین اهداف ورزشکار، ویژگی‌های شخصیتی او، چگونگی روابط او با سایر ورزشکاران، انگیزه‌ها، شناخت مربی از ورزشکار و بسیاری از عوامل روانی و اجتماعی دیگر از قبیل اضطراب ورزشی، همگی عواملی هستند که می‌توانند بر کیفیت عملکرد و نتایج آن تاثیر بگذارند (Alghamdi et al., 2017; Aslankhani, 2009; Monacis et al., 2013). در حال حاضر یکی از مباحث جدید در عرصه روان‌شناسی ورزشی هوش هیجانی است (Hjalmarsson & Dåderman, 2022). مفهوم هوش هیجانی برای نخستین بار توسط Mayer and Savoy (1990) مطرح شد، آن‌ها بیان کردند، هوش هیجانی نوعی پردازش اطلاعات عاطفی است که به ارزیابی صحیح عواطف در خود و دیگران و تنظیم سازگارانه عواطف می‌پردازد (O'Connor et al., 2019). به عبارت دیگر، هوش هیجانی توانایی نظارت بر عواطف و احساسات خود و دیگران، تفاوت قائل شدن بین آن‌ها و استفاده از این مفروضات برای هدایت فکر و عمل افراد می‌باشد (Hjalmarsson & Dåderman, 2022). بنابراین، این‌که تا چه اندازه فرد قادر است در مواقع حساس که فشار روانی زیادی دارد، بهترین تصمیم را بگیرد، به هوش هیجانی بستگی دارد (Dhani & Sharma, 2017). ویژگی‌های شخصیتی و هوش هیجانی دو مفهوم روان‌شناختی‌اند که امروزه متخصصان و کارشناسان تعلیم و تربیت و تربیت‌بدنی به نقش بااهمیت آن‌ها در یادگیری پی برده‌اند (Aslankhani, 2009; Hjalmarsson & Dåderman, 2022).

(Dederman et al., 2019). شخصیت را مجموعه کلی ویژگی‌های کیفی فرد که در رفتار او تجلی می‌یابد تعریف می‌کنند (Hjalmarsson & Dåderman, 2022). یافته‌های محققان علوم ورزشی بر ویژگی‌های شخصیتی به‌عنوان یکی از مهم‌ترین متغیرهای به کار گرفته شده برای تشریح موفقیت‌ها و شکست‌ها در مسابقات ورزشی تاکید می‌نمایند (Aslankhani, 2009; Dhani & Sharma, 2017; Hjalmarsson & Dåderman, 2022). القدمی و همکاران، دو تیپ شخصیتی A و B را معرفی کردند. افراد مبتلا به تیپ A، شدیداً رقابت‌جو، ناشکیبا، پرخاشگر و کم‌حوصله بوده، همیشه احساس فوریت و اضطراب می‌کنند، رسیدن به آرامش برایشان دشوار است، در به تأخیر

افتادن کارها و یا هنگام روبه‌رو شدن با کسانی که آنان را بی‌کفایت می‌دانند، ناشکیبا و خشمگین می‌شوند. این افراد به ظاهر از اعتماد به نفس خوبی برخوردارند، اما پیوسته دستخوش تردید هستند. آن‌ها خود را ملزم می‌دانند که کارهای زیادی را در فرصت‌های کوتاه به انجام برسانند (Alghamdi et al., 2017). افراد تیپ B، شخصیتی متضاد با افراد تیپ A دارند، آن‌ها کم‌تر خشمگین می‌شوند و حتی در هنگام خشم، موقعیت را با واقع‌بینی بیش‌تر می‌پذیرند این افراد دارای اعصابی آرام و راحتند. استعداد کم‌تری نسبت به فشار دارند، اشتباهات خود را پذیرفته و آن‌ها را به منزله فرصت‌هایی برای آموزش تلقی می‌کنند و هیچ‌گاه نگران وقت نیستند (Alghamdi et al., 2017). (Majidi et al., 1386)، در پژوهشی جهت بررسی رابطه ویژگی‌های فردی با اثربخشی آموزش تیراندازی دانشجویان دانشگاه علوم انتظامی به این نتیجه رسیدند که بین هوش و تیپ شخصیتی B با مهارت تیراندازی ارتباط مستقیم معناداری وجود دارد (Majidi, 2008). (Eliasi et al., 2019)، در تحقیقی که رابطه بین جهت‌گیری ورزشی و هوش هیجانی در ورزشکاران تیمی و انفرادی را بررسی کرده‌اند، به این نتیجه رسیده‌اند که موفقیت یا شکست در میدین ورزشی به ویژه تیراندازی، به عوامل زیادی بستگی دارد (Ilyasi et al., 2011). (Honey and Sharma 2017)، در تحقیقی که رابطه بین هوش هیجانی و شخصیت را بررسی می‌کردند، به این نتیجه رسیدند که بین عملکرد روانی و مهارت‌های تیراندازی رابطه زیادی وجود دارد؛ لذا موفقیت یا عدم موفقیت یک تیرانداز به توانایی‌های اجرایی مانند تکنیک و مهارت‌های کلیدی همراه با آمادگی‌های روانی مانند اطمینان، تمرکز فکر و کنترل هیجان، بستگی دارد (Dhani & Sharma, 2017). (Collins and Winter (2020) در تحقیقات خود در مدل‌های روانشناختی در ورزش به این نتیجه رسیدند که بدون تردید عملکرد روانی مثبت تیراندازی در رشته‌های مختلف تیراندازی از اهمیت بسزایی برخوردار بوده و باید به‌عنوان بخش مهمی در تمرینات گنجانده شود (Collins & Winter, 2020). با وجود این، چنین بررسی‌هایی اغلب متغیرهای تیپ شخصیتی و هوش هیجانی مورد پژوهش را جداگانه و به‌صورت محدود مورد بررسی و پژوهش قرار داده‌اند و بررسی این‌که به‌طور همزمان این متغیرها را مورد بررسی قرار داده باشد با ندرت یافت می‌شود همچنین بررسی متغیرهای هوش هیجانی و تیپ شخصیتی و بررسی سطوح مختلف خرده‌مقیاس‌های هوش هیجانی به‌صورت عام در حیطه عملکرد ورزشی و به‌طور خاص در عملکرد تیراندازان نیاز به مطالعه بیش‌تر دارد. با وجود این که اکثر مطالعات قبلی نشان داده‌اند که هوش هیجانی موجب بهبود در عملکرد ورزشی می‌شود، با توجه به نتایج بحث‌برانگیز بین سابقه ورزشی و متغیرهای هوش هیجانی، مطالعات بیش‌تری باید برای درک عمیق‌تر این روابط انجام شود که می‌تواند برای روانشناسان و مربیان ورزشی مفید باشد (Rodriguez-Romo et al., 2021). لذا با توجه به نکاتی که گفته شد و نیز با این دید که موفقیت یا شکست در میدین ورزشی به‌ویژه تیراندازی، به عوامل زیادی بستگی دارد، این پژوهش تصمیم دارد تا رابطه هوش هیجانی، مؤلفه‌ها و خرده‌مقیاس‌های آن با انواع شخصیت را در سطوح متفاوت عملکرد ورزشکاران به‌صورت گسترده‌تر و موشکافانه‌تری مورد پژوهش قرار دهد و

به این سوال پاسخ دهد ورزشکارانی که در سطوح بالای مهارت در رشته تیراندازی فعالیت می‌کنند از نظر هوش هیجانی و تیپ شخصیتی چه تفاوتی نسبت به سطوح پایین تر مهارتی در رشته تیراندازی دارند.

مواد و روش‌ها

پژوهش حاضر از نوع توصیفی- کاربردی می‌باشد. جامعه آماری پژوهش شامل ورزشکاران رشته تیراندازی استان تهران بودند که از بین این ورزشکاران ۳۰ نفر به صورت هدفمند در دسترس انتخاب شدند که ۱۵ نفر در سطح نخبه (دارای مقام‌های کشوری و برون مرزی) و ۱۵ نفر در سطح مبتدی (بدون مقام و سابقه تمرین کم تر از ۵ سال) بودند. هر ۳۰ آزمودنی پس از تکمیل فرم رضایت آگاهانه شرکت در پژوهش، پرسشنامه‌های هوش هیجانی بار-اون (۲۰۰۰) و تیپ شخصیتی فریدمن و روزنمن (۱۹۸۷) را تکمیل نمودند. پس از جمع‌آوری داده‌ها، برای تحلیل این داده‌ها از میانگین و انحراف استاندارد برای توصیف آماری ویژگی‌های دموگرافیک و نمرات هوش هیجانی و تیپ شخصیتی آزمودنی‌ها استفاده شد و در سطح آمار استنباطی از آزمون همبستگی اسپیرمن رابطه میانگین نمرات هوش هیجانی، مولفه‌های هوش هیجانی و تیپ‌های شخصیتی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. همچنین از آزمون فریدمن هم برای نشان دادن میانگین رتبه‌های خرده مقیاس‌ها استفاده شد. این تحلیل‌ها در سطح معناداری $\alpha/0.05 =$ و با استفاده از نرم‌افزار spss نسخه ۱۶ انجام گردید.

ابزارهای گردآوری اطلاعات

پرسشنامه هوش هیجانی بار-اون (۲۰۰۰): این پرسشنامه که بر اساس مدل هوش هیجانی- اجتماعی ساخته شده است یک مقیاس خود گزارشی برای ارزیابی رفتارهای مرتبط با هوش هیجانی و اجتماعی است که از ۹۰ سوال تشکیل شده و هر سوال نمره‌ای بین ۱ تا ۵ می‌گیرد. این پرسشنامه در سال ۱۹۹۷، توسط بار-اون ساخته شد و زارع در سال ۱۳۸۰، آن را ترجمه کرد. این پرسشنامه مشتمل بر یک نمره کلی (هوش بهر کلی EQ)، پنج عامل مرکب و پانزده خرده مقیاس می‌باشد. پنج مولفه پرسشنامه هوش هیجانی عبارتند از: ۱- مولفه درون فردی (شامل خرده مقیاس‌های خودآگاهی هیجانی، ابراز وجود، احترام به خود، خود شکوفایی و استقلال) ۲- مولفه بین فردی (شامل خرده مقیاس‌های همدلی، مسولیت‌پذیری اجتماعی و روابط بین فردی) ۳- مولفه مدیریت استرس (شامل خرده مقیاس‌های تحمل فشار روانی و کنترل تکانه) ۴- مولفه سازش‌پذیری (شامل خرده مقیاس‌های حل مساله، آزمون واقعیت و انعطاف‌پذیری) ۵- مولفه خلق عمومی (شامل خرده مقیاس‌های خوشبینی و شادکامی). با اجرای پرسشنامه نمره EQ کلی، نمره پنج مقیاس ترکیبی و پانزده خرده مقیاس آن به دست می‌آید. میانگین ضرایب پایایی توسط بار-اون ۰/۷۵ محاسبه و گزارش شد (Bar-On, 2000). (Nejati et al (2015). پرسشنامه هوش هیجانی بار-اون را هنجاریابی کردند. ضریب پایایی آن، به روش آلفای کرونباخ را ۰/۹۴ و میانگین ضریب همسانی درونی خرده مقیاس‌های هوش هیجانی در هفت نمونه از جمعیت‌های مختلف برابر ۰/۷۶ محاسبه و گزارش شد. Nejati,

(2015). پرسشنامه تیپ شخصیتی فریدمن و روزنمن (۱۹۸۷): این پرسشنامه توسط فریدمن و روزنمن جهت سنجش تیپ شخصیتی A و B مورد استفاده قرار می‌گیرد، دارای ۲۵ سوال بوده و آزمودنی به هر یک از سوالات به صورت بلی یا خیر پاسخ می‌دهد و اعتبار آن در اکثر مطالعات بین ۰/۷ تا ۰/۸ گزارش شده است. کسب نمره بیش‌تر از ۱۳، نشان‌دهنده تمایل به تیپ شخصیتی A و کم‌تر از ۱۳ نشان‌دهنده تمایل به تیپ شخصیتی B می‌باشد (Bagiani Moghadam, 2004). در مطالعه شاکری نیا و همکاران، مقدار ضریب آلفای کرونباخ پرسشنامه ۰/۸۹ گزارش شده است (Shakerinia, 2010).

یافته‌ها و بحث

نتایج به دست آمده از توصیف آماری یافته‌های مربوط به ویژگی‌های فردی آزمودنی‌ها در جدول ۱ به تفکیک سطح فعالیت و کل آزمودنی‌ها خلاصه شده است.

جدول ۱- میانگین و انحراف معیار ویژگی‌های فردی آزمودنی‌ها

سطح فعالیت	سن (سال)	قد (سانتی‌متر)	وزن (کیلوگرم)	سابقه ورزشی (سال)
سطح نخبه	۲±۱۵/۳۰	۱۷۵/۶۷±۵/۹۱	۷۴/۳۳±۱۴/۳۲	۹/۹۱±۳/۴۲
سطح مبتدی	۲±۱۵/۵۰	۱۷۰/۱۴±۶/۵۹	۷۱/۸۳±۱۲/۵۵	۳/۲۵±۰/۷۵
کل		۱۷۲/۹۰±۶/۲۵	۷۳/۰۸±۱۳/۴۳۵	۶/۵۸±۲/۰۸۵

نتایج به دست آمده از توصیف آماری یافته‌های مربوط به نمره‌های هوش هیجانی آزمودنی‌ها در جدول ۲ خلاصه شده است. چنانچه مشاهده می‌شود، ورزشکاران نخبه میانگین هوش هیجانی بالاتری نسبت به سطح ورزشکاران مبتدی داشتند.

جدول ۲- آمار توصیفی نمره‌های هوش هیجانی ورزشکاران به تفکیک نخبه و مبتدی

انحراف معیار	میانگین	فراوانی	هوش هیجانی - سطح ورزشکار
۹/۶۲۰	۱۳۹/۴۳	۱۵	هوش هیجانی - سطح نخبه
۱۴/۶۹۴	۱۲۶/۸۹	۱۵	هوش هیجانی - سطح مبتدی
۱۲/۱۵۷	۱۳۳/۱۶	۳۰	کل

نتایج آزمون ضریب همبستگی اسپیرمن در سطوح متفاوت ورزشکاران تیراندازی نشان می‌دهد که هوش هیجانی با سطح نخبه ورزشکاران تیراندازی رابطه مستقیم و بالایی داشت (جدول ۳).

جدول ۳- نتایج آزمون ضریب همبستگی اسپیرمن در بررسی رابطه هوش هیجانی و سطوح متفاوت ورزشکاران تیراندازی

p	R	فراوانی	رابطه هوش هیجانی - سطوح متفاوت
۰/۰۰۰۲	۰/۶۲۵	۳۰	هوش هیجانی - سطح ورزشکار

نتایج آزمون ضریب همبستگی اسپیرمن در خرده مقیاس‌های هوش هیجانی در سطح یک ورزشکاران تیراندازی نشان می‌دهد که خرده مقیاس‌های خودآگاهی هیجانی، تحمل فشار روانی، کنترل تکانه، حل مساله و آزمون واقعیت رابطه مستقیم و بالایی با سطوح مختلف ورزشکاران تیراندازی داشتند (جدول ۴).

جدول ۴- نتایج آزمون ضریب همبستگی اسپیرمن خرده مقیاس‌های هوش هیجانی در سطح نخبه ورزشکاران تیراندازی

P	R	فراوانی	خرده مقیاس‌ها
*۰/۰۰۱	۰/۷۷۶	۳۰	خودآگاهی هیجانی
۰/۰۷۱	۰/۷۲۱	۳۰	ابراز وجود
۰/۸۷	۰/۶۰۳	۳۰	احترام به خود
۰/۸۱	۰/۷۲۵	۳۰	خود شکوفایی
۰/۲۰	۰/۶۵۵	۳۰	استقلال
۰/۸۶	۰/۷۵۵	۳۰	همدلی
۰/۷۹	۰/۸۶۵	۳۰	مسئولیت پذیری اجتماعی
۰/۷۷	۰/۷۶۱	۳۰	روابط بین فردی
*۰/۰۰۱	۰/۹۴	۳۰	تحمل فشار روانی
*۰/۰۰۱	۰/۹۴۳	۳۰	کنترل تکانه
*۰/۰۳	۰/۸۴۶	۳۰	حل مساله
*۰/۰۲	۰/۸۳۱	۳۰	آزمون واقعیت
۰/۹۱	۰/۷۳۷	۳۰	انعطاف پذیری
۰/۸۳	۰/۶۳۲	۳۰	خوش بینی
۰/۸۷	۰/۶۹۴	۳۰	شادکامی

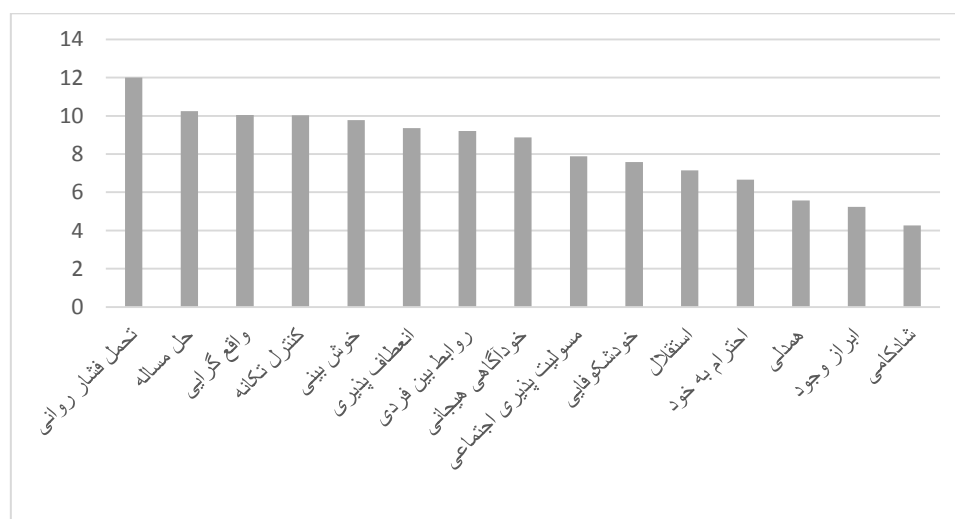
آمار توصیفی نمره‌های تیپ شخصیتی ورزشکاران تیراندازی در دو سطح نخبه و مبتدی در جدول شماره ۵ خلاصه شده است. همان‌طور که ملاحظه می‌شود، ورزشکاران سطح نخبه تیراندازی دارای تیپ شخصیتی B می‌باشند در حالی که ورزشکاران سطح مبتدی دارای تیپ شخصیتی A بودند.

جدول ۵- آمار توصیفی نمره‌های تیپ شخصیتی ورزشکاران تیراندازی به تفکیک دو سطح نخبه و مبتدی

تیپ شخصیتی	انحراف استاندارد	میانگین	سطح ورزشکار
B	۲/۹۵	۱۰/۹۰	سطح نخبه
A	۵/۶۵	۱۶/۱۵	سطح مبتدی

نتیجه آزمون فریدمن برای رتبه‌بندی خرده مقیاس‌های هوش هیجانی در ورزشکاران تیراندازی نشان داد که خرده مقیاس‌های تحمل فشار روانی، حل مساله و واقع‌گرایی به ترتیب سه خرده مقیاس با بالاترین اولویت بودند و خرده مقیاس‌های شادکامی، ابراز وجود و همدلی به ترتیب سه خرده مقیاس با پایین‌ترین اولویت بودند (نمودار ۱).

نمودار ۱: نتیجه آزمون فریدمن با الویت‌بندی خرده مقیاس‌های هوش هیجانی

هدف از این پژوهش بررسی رابطه مولفه‌های هوش هیجانی و تیپ‌های شخصیتی با سطح فعالیت ورزشکاران تیراندازی بود. یافته‌ها نشان دادند که رابطه مثبت و معناداری بین هوش هیجانی سطح نخبه ورزشکاران تیراندازی وجود دارد، همچنین میانگین هوش هیجانی ورزشکاران سطح نخبه تیراندازی بالاتر از سطوح دیگر بود. در ضمن رابطه مستقیم و بالایی بین خرده مقیاس‌های هوش هیجانی با سطح ورزشکاران تیراندازی دیده شد. ورزشکاران تیراندازی سطح نخبه دارای تیپ شخصیتی B بودند. نتایج پژوهش حاضر با یافته‌های (Dederman et al., 2019), (Ariabus et al., 2020), (Jalmerson et al., 2020), (Siskas et al., 2012), (Kapp et al., 2018), (Majidi et al., 2020) نشان دادند که در قایقرانان نخبه که دارای تعداد مدال‌های بیش‌تری بودند، هوش هیجانی میانگین بیش‌تری دارد و همچنین برای این ورزشکاران خودآگاهی هیجانی، کنترل تکانه و هیجان و همدلی

مؤلفه‌هایی از هوش هیجانی هستند که دارای بیش‌ترین سطح هستند (Arribas-Galarraga et al., 2020) با این حال مؤلفه همدلی در مطالعه حاضر از مؤلفه‌هایی بود که برای تیراندازان کم‌ترین سطح را دارا است. علت این ناهمخوانی در مؤلفه همدلی در مطالعه حاضر و مطالعه (Eribas Galaraga (2020) احتمالاً می‌تواند به نوع ورزش مربوط باشد و احتمالاً مؤلفه همدلی برای قایقرانان که به‌صورت تیمی نیز تمرین می‌کنند از رتبه بالاتری برخوردار باشد. (Dederman et al., (2019) and Jalmerson et al., (2020) نشان دادند که رابطه مستقیمی میان هوش هیجانی، تیپ‌های شخصیتی و عملکرد کاری وجود دارد (Dåderman & Hjalmarsson, 2019; Hjalmarsson & Dåderman, 2022). Sikas et al., (2012) and Kapp et al., (2018) نیز نشان دادند که رابطه مثبت و معناداری میان هوش هیجانی و انواع تیپ‌های شخصیتی در عملکرد ورزشی وجود دارد (Kopp & Jekauc, 2018; Siskos et al., 2012). از آنجایی که یافته‌های مطالعه حاضر نشان داد که تیراندازان نخبه دارای تیپ شخصیتی B هستند و تیراندازان مبتدی دارای تیپ شخصیتی A هستند می‌توان این نتیجه را گرفت که اصولاً برای رسیدن ورزشکاران به سطوح بالا در هر رشته ورزشی مستلزم داشتن تیپ شخصیتی B است و بستگی به نوع رشته ورزشی ندارد، چرا که (Stankovic et al., (2022) که در بخشی از مطالعه خود به بررسی تیپ شخصیتی جودوکاران پرداختند و با وجود این‌که جودو در دسته ورزش‌های برخوردی و رقابتی است و افکار عمومی چنین تلقی را دارند که این رشته‌های ورزشی دارای خشونت و پرخاشگری است، با این حال یافته‌های پژوهش آن‌ها نشان داد که ورزشکاران جودوی حرفه‌ای دارای درجه کمی از پرخاشگری به‌ویژه تظاهرات غیرمستقیم و فیزیکی پرخاشگری کمی هستند. علاوه بر این، ویژگی‌های شخصیتی صداقت-فروتنی و گشودگی در برابر تجربه به خوبی در آن‌ها مشاهده شد (Stanković et al., 2022) که در توافق با مطالعه حاضر دارای تیپ شخصیتی B هستند. (Majidi et al., (2016) در پژوهشی با عنوان رابطه ویژگی‌های فردی با اثربخشی آموزش تیراندازی دانشجویان دانشگاه علوم انتظامی به این نتیجه رسیدند که بین هوش و تیپ شخصیتی B با مهارت تیراندازی ارتباط مستقیم معناداری وجود دارد (Majidi, 2008). نتایج این پژوهش با پژوهش ما همسو می‌باشد، بنابراین می‌توان گفت که در انتخاب ورزشکاران تیراندازی باید به تیپ شخصیتی افراد هم توجه ویژه‌ای داشت. (Moradi Klarde and colleagues (2009) در پژوهشی با عنوان تعیین رابطه هوش هیجانی با رتبه‌بندی شمشیربازان اسلحه‌ا‌په در سطوح متفاوت عملکرد دریافتند که رابطه مثبت و معناداری بین هوش هیجانی و رتبه‌بندی شمشیربازان اسلحه‌ا‌په در سطوح متفاوت عملکرد وجود دارد، همچنین میانگین‌های هوش هیجانی شمشیربازان اسلحه‌ا‌په بر اساس سابقه شمشیربازی، سطوح سنی و تحصیلی آنان تفاوت معناداری داشت (Moradi Klardh, 2010). در پژوهش حاضر هم هوش هیجانی با ورزشکاران سطح نخبه تیراندازی رابطه مستقیم و بالایی داشت که همسو با پژوهش فوق می‌باشد و برخی تناقضات در نتایج، به رشته‌های ورزشی مورد آزمون مربوط می‌گردد. هالورسون و پرلینی در پژوهشی که درباره ارتباط هوش هیجانی و عملکرد ورزشی بر روی ۷۶ ورزشکار تیم هاکی انجام داده‌اند به این نتیجه رسیدند که بازیکنانی که میانگین نمرات هوش هیجانی

بالاتری نسبت به سایرین داشتند، در روابط بین فردی، مدیریت استرس، خودآگاهی، مدیریت هیجان و تحمل استرس نیز نمرات بالاتری داشتند (Perlini & Halverson, 2006). در پژوهش حاضر ورزشکاران تیراندازی سطح نخبه میانگین هوش هیجانی بالاتری داشته و در خرده مقیاس‌های خودآگاهی هیجانی، تحمل فشار روانی، کنترل تکانه، حل مساله و آزمون واقعیت از نمرات بالاتری برخوردار بودند که با نتایج پژوهش فوق همسو می‌باشد. Shabani Bahar et al., (2009) در پژوهشی ارتباط هوش هیجانی و عملکرد ورزشی ورزشکاران استان همدان را مورد بررسی قرار دادند. نتایج نشان داد بین هوش هیجانی و عملکرد ورزشی در کلیه ورزشکاران رشته‌های انفرادی ارتباط مستقیم معنی‌داری وجود دارد، همچنین بین هوش هیجانی و عملکرد ورزشی کلیه ورزشکاران رشته‌های گروهی ارتباط مستقیم معنی‌داری وجود دارد (Shabani Bahar, 2010). از نتایج دیگر پژوهش این بود که بین سطح عملکرد ورزشی ورزشکاران در رشته‌های گروهی و انفرادی تفاوت وجود دارد. نتایج دیگر این پژوهش نشان داد بین هوش هیجانی و پیش‌بینی عملکرد ورزشی ورزشکاران در رشته‌های گروهی و انفرادی رابطه معنی‌داری وجود دارد، به طوری که ۱۳ درصد عملکرد ورزشی ورزشکاران را می‌توان به وسیله هوش هیجانی آنان پیش‌بینی کرد (Shabani Bahar, 2010). کوت و ماینرز اعلام کردند بین هوش هیجانی و عملکرد و انجام وظیفه، همبستگی مثبتی وجود دارد (Côté & Miners, 2006). هایجز در بررسی که بر روی ۲۸۹ نفر از کارکنان سه سازمان انگلیسی به عمل آوردند، به یک رابطه بسیار قوی بین هوش هیجانی و عملکرد فردی دست یافتند (Higgs, 2004). بر اساس یافته‌های پژوهش حاضر می‌توان گفت که هوش هیجانی بالا با سطح ورزشکاران ارتباط مستقیم و بالایی دارد و همچنین توجه به خرده مقیاس‌های هوش هیجانی و تقویت آن‌ها باعث بهبود عملکرد ورزشکاران تیراندازی می‌شود. در ضمن افرادی که در گروه ورزشکاران سطح نخبه تیراندازی بودند دارای تیپ شخصیتی B بوده که می‌تواند مدنظر مربیان و ورزشکاران رشته تیراندازی قرار گیرد که به این فاکتور موثر هم توجه ویژه‌ای داشته باشند.

نتیجه‌گیری

افزایش هوش هیجانی ورزشکاران با عملکرد ورزشی آن‌ها ارتباط مستقیم و معنی‌داری دارد و موجب عملکرد بهتر ورزشی آنان می‌شود (Laborde et al., 2018; Yusooff et al., 2014). از سوی دیگر، میزان هوش هیجانی تا حدودی، موفقیت ورزشی ورزشکاران را پیش‌بینی می‌کند (Eydi et al., 2014)؛ بنابراین توجه به نقش و تأثیر هوش هیجانی در عملکرد ورزشکاران و قدرت پیش‌گویی آن در موفقیت آن‌ها، می‌تواند دانش جدیدی برای مربیان محسوب شود که می‌توانند از آن در انتخاب ورزشکاران و پیش‌بینی موفقیت نهایی آن‌ها استفاده کنند. همچنین این اطلاعات برای مربیان و روانشناسان ورزشی که با ورزشکاران با عملکرد بالا کار می‌کنند مفید خواهد بود زیرا در شرایط فنی و تاکتیکی بسیار برابر بین رقیبان، مدیریت هیجانی کافی و تیپ‌های شخصیتی می‌تواند بین برد یا باخت

تفاوت ایجاد کند. از این رو، توصیه می‌شود مربیان تیم‌های ورزشی همواره به اهمیت و نقش هوش هیجانی در عملکرد ورزشکاران و تیم‌های ورزشی توجه کرده، به اندازه کافی از آن بهره گیرند.

تضاد منافع

نویسندگان این مقاله، هیچ نفع متقابلی از انتشار آن ندارند.

References

- Alghamdi, N. G., Aslam, M., Khan, K. (2017). Personality traits as predictor of emotional intelligence among the university teachers as advisors. *Education Research International*, 2017.
- Arribas-Galarraga, S., Cecchini, J. A., Luis-De-Cos, I., Saies, E., Luis-De Cos, G. (2020). Influence of emotional intelligence on sport performance in elite canoeist. *Journal of human sport and exercise*, 15 (4), 772-782.
- Aslankhani, M. A., Shams, A., Shamsipour dehkordi, P. (2009). The relationship between emotional intelligence and personality factors in elite and non-elite adult athletes. *Human Movement Sciences*, 1 (3), 3-11.
- Bagiani Moghadam, M. H., Helwani, G. H., Ahramamposh, M. H. (2004). Investigating the personality type of the accident situation in motorcyclists seen in an accident in Yazd city. *Mazandran University of Medical Sciences journal*, 56-75.
- Bar-On, R. (2000). Emotional and social intelligence: Insights from the Emotional Quotient Inventory.
- Collins, D., Winter, S. (2020). Psychological models in sport psychology: A preliminary investigation. *European Journal of Sport Science*, 20 (9), 1235-1244.
- Côté, S., Miners, C. T. (2006). Emotional intelligence, cognitive intelligence, and job performance. *Administrative science quarterly*, 51 (1), 1-28.
- Dåderman, A. M., Hjalmarsson, A. (2019). Relationship between emotional intelligence, personality and work performance: A cross-sectional study. Perpsy19 World Conference on Personality, 2-6 April 2019, Hanoi, Vietnam ,
- Dhani, P., Sharma, T. (2017). Relationship between emotional intelligence and personality: A study in Indian context. *International Business Management*, 11 (5), 1133-1139.
- Eydi, H., Abbasi, H., Chenari, A. B., Fadaee, M. (2014). Anticipating of Athletes Satisfaction from Emotional Intelligence and its Sub Factors. *Sport psychology studies*, 2 (6), 37-48.
- Feddersen, N. B., Keis, M. A. B., Elbe, A. M. (2021). Coaches' perceived pitfalls in delivering psychological skills training to high-level youth athletes in fencing and football. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 16 (2), 249-261.
- Higgs, M. (2004). A study of the relationship between emotional intelligence and performance in UK call centres. *Journal of Managerial Psychology*, 19 (4), 442-454.
- Hjalmarsson, A. K., Dåderman, A. M. (2022). Relationship between emotional intelligence, personality, and self-perceived individual work performance: A cross-sectional study on the Swedish version of TEIQue-SF. *Current Psychology*, 41 (5), 2558-2573.
- Ilyasi, G., Sedagati, P., Salehian, M. (2011). Relationship between the sport orientation and emotional intelligence among team and individual athletes. *Annals of Biological Research*, 2 (4), 476-481.
- Kopp, A., Jekauc, D. (2018). The influence of emotional intelligence on performance in competitive sports: A meta-analytical investigation. *Sports*, 6 (4), 175.
- Laborde, S., Mosley, E., Ackermann, S., Mrcic, A., Dosseville, F. (2018). Emotional intelligence in sports and physical activity: an intervention focus. *Emotional intelligence in education: Integrating research with practice*, 289-320.

- Majidi, A., Mohammad Moghaddam, Y., Eghlimi, G. (2008). the relationship between individual characteristics and the effectiveness of shooting Police. *University. Police Management Studies*, 4 (2), 419-432.
- Monacis, L., Estrada, O., Sinatra, M., Tanucci, G., De Palo, V. (2013). Self-determined motivation, sportpersonship, and sport orientation: a mediational analysis. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 89, 461-467.
- Moradi Klardh, B., Namazizade, M., Meshkati, Z. (2010). Relationship between Emotional Intelligence and Ranking of Epee Weapon Fencers in Different Levels of Performance. . *Paper presented at the Psychology and motor behavior*.
- Nejati, R., Mashkova, M. (2015). Validity and reliability of Bar-an emotional intelligence questionnaire to assess emotional intelligence in Iranian English learners. *Linguistic research in foreign languages*, 6 (1), 131-154.
- O'Connor, P. J., Hill, A., Kaya, M., Martin, B. (2019). The Measurement of Emotional Intelligence: A Critical Review of the Literature and Recommendations for Researchers and Practitioners [Review]. *Frontiers in psychology*, 10.
- Perlini, A. H., Halverson, T. R. (2006). Emotional intelligence in the national hockey league. *Canadian Journal of Behavioural Science/Revue canadienne des sciences du comportement*, 38 (2), 109.
- Rodriguez-Romo, G., Blanco-Garcia, C., Diez-Vega, I., Acebes-Sánchez, J. (2021). Emotional Intelligence of Undergraduate Athletes: The Role of Sports Experience [Original Research]. *Frontiers in psychology*, 12.
- Rogers, P., Qualter, P., Phelps, G., Gardner, K. (2006). Belief in the paranormal, coping and emotional intelligence. *Personality and individual differences*, 41(6), 1089-1105.
- Shabani Bahar, G., Yaghoobi, A., Faroughi, H. (2010). The relationship between emotional intelligence and athletic performance athletes in Hamedan. *Research in Sport Sciences*, 28, 81-92.
- Shakerinia, I., Mohammad Pour, M. (2010). Relationship between personality characteristics, mental health and Aggressive Driving Habits in high-risk drivers. *Journal of Shaheed Sadoughi University of Medical Sciences*, 18 (3), 233-235.
- Siskos, B., Proios, M., Lykesas, G. (2012). Relationships between emotional intelligence and psychological factors in physical education. *Studies in Physical Culture & Tourism*, 19 (3).
- Stanković, N., Todorović, D., Milošević, N., Mitrović, M., Stojiljković, N. (2022). Aggressiveness in Judokas and Team Athletes: Predictive Value of Personality Traits, Emotional Intelligence and Self-Efficacy [Original Research]. *Frontiers in psychology*, 12.
- Yusooff, F., Desa, A., Ibrahim, N., Ba'yah Abd Kadir, N., Ab Rahman, R. M. (2014). Astudy of the relationship between EQ and personality among lecturers at a research university. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 114, 351-354.

